

Innst. 61 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:143 S (2009–2010)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per-Willy Amundsen, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å innføre 450-timersregel, etter modell fra Danmark, for å forhindre at stadig flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en 450-timersregel, etter modell fra Danmark, tilpasset norske sosial- og trygdeordninger der det settes konkrete aktivitetskrav for innvandrere utenfor EU-området for at de skal kunne få tilgang til norske velferdsordninger.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 7. juni 2010 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 21. juni 2010 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari

Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Torkil Åmland, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at arbeidslinjen er grunnleggende i den norske velferdspolitikken. Høy sysselsettingsgrad i Norge har vært grunnlaget for velferdsstatens utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at for å støtte opp om dette har regjeringen Stoltenberg II satset offensivt på å utvikle Nav som et sterkere verktøy for å gi flere en mulighet til å komme i inntektsgivende arbeid. Arbeidet innen Nav skal ha et sterkere individfokus for å gjøre tiltak for den enkelte mer målrettede.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at innføring av arbeidsavklaringspenger i mars 2010 og det motiverende kvalifiseringsprogrammet var ledd i å styrke fleksibiliteten og for å gi økt rom for individuelle tilpasninger. Dette for å styrke den enkeltes mulighet for å komme tilbake, eller inn i ordinært arbeidsliv.

Endringene i arbeidsledigheten i Norge under finanskrisen har gitt en økning i arbeidsledigheten for alle grupper. Det er viktig å merke seg at veksten i ledighet blant innvandrere var lik den relative veksten i befolkningen for øvrig.

I motsetning til Danmark har Norge i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen hjemmel for å stille vilkår til personer som mottar

økonomisk stønad. Vilkårene omfatter blant annet retten til å kreve aktivitet. Denne plikten kan omfatte at man skal ta arbeid, utføre arbeid for kommunen, delta i arbeidsmarkedstiltak eller kvalifiserende tiltak i form av rehabilitering eller utdanning. Denne muligheten i lovverket brukes i størst grad overfor unge stønadsmottakere og deretter overfor innvandrere. Lov om sosiale tjenester har ikke åpning for å skille virkemidler mellom opprinnelseslandet til den som har et hjelpebehov. Ut fra denne lovhjemmelen kan Nav-kontorene følge opp den enkelte tett. Dansk modell med aktivitetsplikt på 450 timer for ektepar i løpet av de siste 24 månedene basert på opprinnelsesland til enkeltpersonen er i strid med vår lov om rett til sosiale tjenester.

Lovens prinsipp er at innvandrere med lovlig opphold i Norge stilles likt med norske borgere med hensyn til rettigheter og plikter. Retten til ytelser etter lov om sosialtjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen er individuell.

Det er satt ned et offentlig utvalg som skal se på hvordan økt migrasjon påvirker og påvirkes av den norske velferdsmodellen. Utvalget skal også skissere forslag til eventuelle endringer og tilpasninger i virkemidlene for å sikre en bærekraftig utvikling. Det er også satt ned et offentlig utvalg for inkluderings- og integreringspolitikk som skal diskutere, vurdere og foreslå tiltak knyttet til et bredt spekter av spørsmål, herunder også innvandringskvinnens yrkesdeltakelse.

Når resultatene av disse to offentlige utvalgene kommer blir det en bred gjennomgang av mulige tiltak for å bedre sysselsettingen blant innvandrere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil peke på at Norge er blant de landene i verden med høyest levestandard. De siste årene har mobiliteten av arbeidskraft internasjonalt og innvandringen til Norge økt. Høy migrasjon og mobilitet over landegrensene vil trolig fortsette å øke over tid, selv om mobiliteten på kort sikt påvirkes av konjunkturer og etterspørselen etter arbeidskraft.

Disse medlemmer mener økt internasjonal mobilitet krever økt kunnskap om og en bedre forståelse av sammenhengen mellom migrasjon og den fremtidige utvikling av velferdsmodellen og velferdsordningene, for i neste omgang å gi et bedre grunnlag for en helhetlig politikktutvikling.

Disse medlemmer viser videre til at man i den senere tid ser at stadig flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet. I Danmark, hvor de har satt strengere og mer konkrete krav til å få tilgang på velferdsytelser, peker pilen motsatt vei.

Disse medlemmer vil peke på at man i Danmark har innført en 450-timersregel. Regelen betyr at

ektepar hvor den ene eller begge mottar kontanthjelp, skal begge parter oppfylle et krav om 450 timers ordinært og ustøttet arbeid innenfor de siste 24 måneder for å bevare retten til kontanthjelp. Formålet med 450-timersregelen er å bidra til prinsippene om at det skal lønne seg å arbeide, og at til retten til kontanthjelp følger også plikten til å stå til rådighet.

Disse medlemmer viser til uttalelser fra den danske beskjeftigelsesministeren, Inger Støjberg (V), som mener at det er konkrete innstramminger i velferdspolitikken som nå gir resultater. Spesielt peker hun på 450-timersregelen.

I Danmark har mange kvinner, ifølge beskjeftigelsesministeren, brukt 450-timersregelen til å overbevise mannen om at hun må ha et arbeid, hvis ikke mister familien sitt inntektsgrunnlag. Disse medlemmer mener deltakelse i arbeidslivet i seg selv kanskje er det absolutt viktigste integreringstiltaket.

Disse medlemmer viser også til tall fra Eurostat og den danske arbeidsmarkedsstyrelsen hvor det fremgår at foruten Danmark har også Finland og Tyskland opplevd en positiv utvikling i arbeidet med å få sysselsatt innvandrerbefolkningen. Spania ligger på bunn av statistikken. Der har andelen i arbeid sunket med hele 9,5 prosentpoeng. Ser en på totaltallene har Norge kun Portugal og Spania bak seg på denne lista.

Disse medlemmer har merket seg at en av Europas ledende forskere på integrering, Ruud Koopmans, professor ved Social Research Center i Berlin, mener høy sosialtrygd og gode velferdsordninger lokker ukvalifiserte innvandrere til de skandinaviske landene.

Disse medlemmer viser til at konsekvenser og dilemmaer for velferdsmodellen og velferdsordningene knyttet til økt migrasjon og internasjonal mobilitet i liten grad er utredet og drøftet, og synes derfor det er positivt at regjeringen har nedsatt et utvalg som skal se nærmere på hvordan den norske velferdsmodellen fungerer i en tid med økt inn- og utvandring.

I den sammenheng mener disse medlemmer at det bør være en klar målsetting å få en langt høyere andel av innvandrerne til å delta i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener videre at regjeringen har mye å lære av å se nærmere på hvordan man har iverksatt tiltak i vårt naboland Danmark.

Disse medlemmer mener man bør innføre en såkalt 450-timersregel også i Norge, og at den bør gjelde både enslige og gifte/samboende. Regelen bør tilpasses de norske sosial- og trygdeordninger. Det viktigste er at det settes klare aktivitetskrav som selve grunnlaget for å få rett til våre velferdsordninger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en 450-timers regel, etter modell fra Danmark, tilpasset norske sosial- og trygdeordninger der det settes konkrete aktivitetskrav for innvandrere utenfor EU-området for at de skal kunne få tilgang til norske velferdsordninger.»

Disse medlemmer er klar over at lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gir hjemmel i § 20 til Bruk av vilkår. I paragrafen heter det:

«Det kan settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad, herunder at mottakeren i stønadsperioden skal utføre passende arbeidsoppgaver i bostedskommunen, se også § 21 tredje ledd og § 25.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottaker eller begrense hans eller hennes handle- eller valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller andre lover.»

Disse medlemmer mener at denne adgangen til å kreve aktivitet i større grad burde benyttes til å gi flere innvandrere anledning til å delta i arbeidsopplegg. Erfaring fra ulike arbeidsoppgaver, der de får anledning til å omgås norske arbeidstakere og skaffe seg et sosialt nettverk vil styrke mulighetene til å samhandle med naboer, arbeidskamerater og til å lære seg norsk språk. Det er disse medlemmers inntrykk at denne muligheten i loven benyttes i svært liten grad overfor innvandrere.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre understreker at alle som mottar offentlige ytelser har en plikt og rett til aktivitet, og minner om at Høyre også har foreslått dette i Stortinget. En slik plikt til aktivitet vil gjelde for alle, men være ekstra viktig for en del minoritetsgrupper hvor arbeidsledigheten er høy og tilknytningen til arbeidslivet svak. Disse medlemmer mener voksne, friske mennesker har en plikt til å gjøre alt de kan for å skaffe seg arbeid, og vil advare mot en situasjon hvor det stilles lavere krav til mennesker med innvandrerbakgrunn enn til andre. Disse medlemmer mener det er avgjørende at nyankomne til Norge raskt og effektivt kommer inn i det norske samfunnet, lærer seg språket og tar seg arbeid. Det må stilles klare krav for å få dette til. Disse medlemmer vil advare mot en utvikling hvor nyankomne innvandrere sluses inn i velferds-systemene og deretter inn i en passiv mottakertilværelse.

Disse medlemmer ønsker å styrke arbeidslinja fremfor stønadlinja, og mener det må lønne seg å jobbe. For en del barnerike familier er det i dag for lite å hente på å gå fra trygd til arbeid.

Disse medlemmer mener det er verdt å minne om at selv om sysselsettingen blant minoritetsbefolkningen i Norge synker, mens den øker i Danmark, er det fortsatt en høyere sysselsettingsgrad blant minoriteter i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre er positive til det omtalte forslaget, men mener det trengs en grundigere vurdering av flere aspekter, blant annet hvorvidt 450 timer er et riktig antall, og hvordan dette kan bakes inn i et system der aktivitetsplikt omfatter alle mottakere som har arbeidsevne.

Disse medlemmer fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Dokument 8:143 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per-Willy Amundsen, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å innføre 450-timersregel, etter modell fra Danmark, for å forhindre at stadig flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet – vedlegges protokollen.»

Kommunal- og forvaltningskomiteens uttalelse

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget av 10. juni 2010.

Kommunal- og forvaltningskomiteen uttaler i brev av 18. november 2010:

«Komiteen viser til merknadene fra de enkelte fraksjonene i arbeids- og sosialkomiteens utkast til innstilling og har ingen merknader ut over dette.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreslå en 450-timers regel, etter modell fra Danmark, tilpasset norske sosial- og trygdeordninger der det settes konkrete aktivitetskrav for innvandrere utenfor EU-området for at de skal kunne få tilgang til norske velferdsordninger.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Dokument 8:143 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson,

Per-Willy Amundsen, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å innføre 450-timersregel, etter modell fra Danmark, for å forhindre at stadig flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet – vedlegges protokollen.

Per-Willy Amundsen, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å innføre 450-timersregel, etter modell fra Danmark, for å forhindre at stadig flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet – bifalles ikke.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:143 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson,

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 23. november 2010

Robert Eriksson

leder

Tove Linnea Brandvik

ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeidsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen,
datert 21. juni 2010****Representantforslag 8:143 S (2009-2010) - fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per-Willy Amundsen, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen om å innføre 450-timersregel for å forhindre at flere innvandrere faller utenfor arbeidsmarkedet**

Jeg viser til Arbeids- og sosialkomiteens brev av 7. juni 2010, der det bes om statsrådens vurdering av forslag fremmet i dokument 8:143 S (2009-2010):

"Stortinget ber regjeringen foreslå en 450-timersregel, etter modell fra Danmark, tilpasset norske sosial- og trygdeordninger der det settes konkrete aktivitetskrav for innvandrere utenfor EU-området for at de skal kunne få tilgang til norske velferdsordninger."

Høy arbeidsinnsats er det viktigste grunnlaget for verdiskapning i samfunnet, og dermed en forutsetning for videreføring og utvikling av sentrale velferdstjenester. Et hovedmål for regjeringen i den nåværende nedgangsperioden har vært å bidra til å holde sysselsettingen oppe, og dempe veksten i arbeidsledigheten. Sammenlignet med andre europeiske land, har veksten i arbeidsledigheten i Norge vært forholdsvis beskjeden og den er på et lavt nivå.

Innvandrere er en utsatt gruppe på arbeidsmarkedet, og er derfor en viktig målgruppe i arbeidsmarkedspolitikken. Blant ledige med moderat bistandsbehov skal innvandrere, ungdom og langtidsledige prioriteres ved inntak til arbeidsrettede tiltak.

Det er et viktig mål for regjeringen å få flere innvandrere i arbeid. Arbeid har stor betydning for den generelle integreringen i samfunnet. De siste ledighetstallene fra Statistisk sentralbyrå viser at den registrerte arbeidsledigheten blant innvandrere gikk opp fra 6,5 prosent i februar 2009 til 7,9 prosent i februar 2010. I resten av befolkningen gikk ledigheten opp fra 2,1 til 2,5 prosent i samme periode. Den relative veksten i ledigheten var omtrent lik for innvandrere totalt og i befolkningen for øvrig.

Regelverket knyttet til den danske kontanthjelpen er vesensforskjellig fra de norske velferdsordningene, så en direkte overføring eller sammenligning er ikke mulig. I Norge gir lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen hjemmel for å stille vilkår til personer som mottar økonomisk stønad. Vilkår kan blant annet gjelde aktivitet for å komme i arbeid, eller direkte plikt til å utføre arbeid for kommunen. NAV-kontorene bruker vilkår i utstrakt grad. Unge stønadsmottakere er den gruppen det hyppigst stilles vilkår til, dernest følger innvandrere.

Gjennom NAV-kontorene finnes videre en rekke kvalifiserings- og arbeidsmarkedstiltak som skal bidra til at flere kommer i arbeid, så det er ikke slik at vi i dag står uten virkemidler i forhold til ønsket om å øke yrkesaktiviteten i deler av innvandrerbefolkningen.

I forslaget fra stortingsrepresentantene Eriksson, Amundsen, Giltun og Reiertsen vises det til at det er nedsatt et offentlig utvalg som skal se på hvordan økt migrasjon påvirker og påvirkes av den norske velferdsmodellen, og også skissere forslag til eventuelle endringer og tilpasninger i virkemidlene som kan bidra til å sikre bærekraft framover. Det er ventet at dette utvalget vil vurdere ulike sider ved velferdsordningenes innretning. Det er også satt ned et offentlig utvalg for inkluderings- og integreringspolitikken som skal diskutere, vurdere og foreslå tiltak knyttet til et bredt spekter av spørsmål, herunder også innvandrerkvinnens yrkesdeltakelse og hvordan få til en bedre utnyttelse av innvandrernes ressurser.

Jeg ser det derfor ikke som hensiktsmessig å nå vurdere et forslag om å innføre en 450-timersregel for innvandrere utenfor EU-området. Når de ovenfor nevnte utvalgene har lagt fram sine anbefalinger, vil derimot regjeringen foreta en samlet vurdering av mulige tiltak som kan iverksettes for å øke sysselsettingen blant innvandrere og styrke integreringen i samfunnet.

